Universal Declaration of Human Rights - Aja

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

EJUKONWO GBEFANĐEĐE SOSO ACE AGBETOTOWO ŊÚ

ENYƏFƏNU

Səsó egbexəxə do amenyinyi to aləkpa dekpo kpwime kodo enusəsə ci wò yi dogù wawa do eseji ko fàfà le ègbèmè,

Sosó edemaso le agbeto yoyo be agbeto me ci yi don kanlinnuwawa va egbeme, yi agbeto fon egu, yi shinxome, ehonwo yi do yi ejukonwo dé egbefan be agbetowo le vo a xonuxonu, a vo a xose, a gbédon a gu aya le eko,

Səsó agbewəxe kpəkpə do ese ji ə, e le vevide be wo de do a zin ameji; nə de nyi nene ə, agbetə a va sə ezə ta, a sə nyidən le akən, a fəngu do eganwuame kodo ametafudotəwo ji,

Səsó nusendodo nə dekawawa ko exlədodo a yi nukə le ejukənwo gblame,

Səsó enyə ciwo yi le esewemame wowo ejukən ciwo yi do ĐEKAWAWAGBE gbé qegbefan yi nu be yewo kando agbetə cewo ji, le amenyinyi ko eyi wanawome, lé ŋusuwo kodo nyənuwotasəweme, yi yewo sə egbe qo eju nə nənəme, ŋukəyiyi, nə agbemenənə a nyə nə ame kpu, nə agbetə a kpə vovo a wa enu ci yi drwi,

Səsó ejuwo kodo wowo kplekplegbe gbesosome, nə wo a sə na bubu agbetə, a mi dàdà le eyi cewo ji nə agbetə a vo fàfà,

Səsó dandandanme ə, gbəhwe agbe təwo a wa do egbèfan lə ji ə, wo do a dó susu deke do ace kodo vovokpəkpə lə wo ji.

EYITAĐO

BOBOGAN DE EGBEFAN CE soso ace agbetotowo nu;

Egbefandede ce yi nyi ejukonwo, plenu do, yi wo a wa no, yi ameshyame kodo wowo bobowo a do no enukuvi, a tekpo, soto enukplankplan ko enununyanya gome, a tekpo no amebubu ko vovokpokpo a yi ameshyame kodo wowo bobowo a do no enukuvi, a tekpo, soto enu kplankplan ko enununyanya gome, a tekpo no amebubu ko vovokpokpo a yi nuko kenu no, le blewublewume o, edo lowo a nyi wawa le ejukplekple lowo me, no wo a zan wo nyononwito le ame ciwo yi do kple kplegbe lowo xwe kodo ame ciwo yi wo so do alome no wo nó wo a kpa ace no wo.

Akpa 1

Agbetowo plenu vano gbeme ko vovodeka gbeswegbeswe, soto amenyinyi ko acewo gome; wo xono susunywin ko jimenywi so esexwe. Wo do a we novi dada wowo nonowo gbo.

Akpa 2

Amedekpokpwi do a kpɔ nyɔna le acɛ ko vovo ciwo yi le egbe fandede cɛ lɔ mɛ. Amede de do egbe a mɔ akɔ, gbaza, ŋusukonyɔnunyinyimɛ, egbe, sènsèn, politikinyɔ alo enyɔbudewo ci yi kan agbetɔ, dɔkun, jijixwe alo enyɔ alɔkpabude yi a na yi agbetɔ da kpɔ nɛnɛhan nyɔna.

Só zeto yenu ə, wo de do egbe a zəndo politikise alo jejeshi le xixeme nə eju amedeétə nu a de eju lə do akpo. Nə eju cime amelo so xə abləde can e le ejubuugənme can, de le yidekishi can alo de do egbe a zan yideki le ci e drwi nene can ə wo de do egbe a didoakpo.

Akpa 3

Amedekpokpwi do no agbenono le vovokpokpo ko kandoji amenutoto me.

Akpa 4

Amede de do egbe a so ehalo wa ahwashi alo kannumo; agbeto a so wa ahwashi alo kannumo le alodekpo kpwinu nyi ese.

Akpa 5

Wo de do a de efun no agbeto, kpo wo da do aya no agbeto, a wa xomevevenu, elannu alo enudèagbetokpoto nuwo kodo medekpokpwi.

Akpa 6

Amedeka do egbe a nya le afidekpokpwi mo agbetonyinyi yeeto do ace kodo ese ciwo wo do a nyi.

Akpa 7

Le ese nuko ə, agbetəwo pleŋu nyi enudeke, é le gbeswegbeswe; wo do egbe nə cəndoji alo nyəna esetəwo gbeswegbeswe. Wo pleŋu do egbe nə cəndoji dekeŋume egacìme yi wo dedeə voklan do enumowe a sə gban egbefandede ce lə kodo wanadekpokpwi ci a na yi wo a gbin.

Akpa 8

Agbetədekpokpwi do egbe a je ehwe le kojodoxu eyijumetə ci gbə a je ehwe le dru nə wo gban ace aləmajeŋu ciwo ese gangan alo ese gbalidekpokpwi ni wo.

Akpa 9

Wo de do egbe ci a le ame gbali gbali enudemawamawa, akpaŋu sensento a so do egame alo a do ese a so nyi ti le evijume.

Akpa 10

Agbetəqekpokpwi qo ace, le egbe səswe konu me yi enyə ci nu ə yi e le ə, wo a si ni shigbe le wo a se amebuwotə nene, le ahwame le kojoqotə ciwo ji wo qa zin, yi wo a nə enyəji, wo qa nə agbetəji. Le eganəme ə, kojoqotələ a nu ace kodo esekənyinyi eyitəwo ni alo adodwi ci le enyə vwin ciyi byə etodəndən ciwo yi wo qoqo ə ni.

Akpa 11

- 1. No wo do enyovwin ciwo byo etodondon no amede o, gboxwe ese a xo meloo, kojodotowo do a defyo le ahwame, le esemonu mo nenehame o, ye wa enyovwin ci yi byo etodondon nyawo, madefyo godu o, wo de do egbe a mo melo wa nenehamee nu. Le kojo lo doxu o, wo do a tekpo a hwlingan le ese nyikome gboxwe a glo.
- 2. Wo de do egbe a so ese xo amede no enyo alo enumadoeni ci yi ese eju lo to alo ese ejuwo plenuto de gbe le hwecinu wo wa enu lo. Neneke o, ese de xo enuwwin ci yi byo etodondon deo, ese hunno yi wo a so xo ameci yi je ago lo le hwenonune; wo da don eto no amelo wugan eto ci ese hwenonuto lo byo.

Akpa 12

Wo de do a so tafutafu a yi je amebunyome a so xodyi yi ko eyi mewo, eyi nuwo neneke o, ganwuameto de de do àce azin amebu wenawo ji a hlen, yi a gbe so gble nyiko ni; ese lo, gbe nene wanawo.

Akpa 13

- 1. Amede kpokpwi do ace vo, a dyi sa a yi afi ci yi drwi; neneke yi e do ace a do noxu le eju de kpokpwi me.
- 2. Amede kpokpwi do ace a to le eju de kpokpwi me: e senŋ to le eyi ntɔ jume a yi kaka a gbe trɔ gbɔ va me fafede.

Akpa 14

- 1. No eganwuamecekpatowo je egame no amede o, no ame lo a so sennu a hwlen eyi ta o, e dogbe a byo bexu eju de kpokpwi yi eju lo do a xwe fafa de.
- 2. No amede je esenu me nyao o, ace ejukonwo plenuto cide de nagbe be yi le shito a yi eju bu me.

Akpa 15

- 1. Amede kpokpwi do a nyí ejudekamevi.
- 2. Eganwuamecekpatə de de do ace yi a gbe nə eyi jumetə de be yi da gbe nyi yewo jumevi; neneke de do ace yi a gbe ni be yi nu gbe sə eju bu a trə eju hən me vi.

Akpa 16

- 1. Le asudede alo nyonudede game ɔ, dekaje ko cugbeje ciwo yi nyi akɔbunɔwo, ejubujubumetɔwo alo sensen ebuebu me tɔ wo ɔ, wo senŋ de wo nɔnɔ wo, yi a sɔ egbe do eju a gbaku. Acɛ deka nmɛ yi wo do le enushyanumɛ so dede hwenu kaka va sɔ yi wo dekiwo gbegbe hwenu.
- 2. Ame ciwo yi jiji a de wo nonowo o, wo yi do a na egbeta dekanume gbohwe eju a nya be wo de wo nonowo nyao.
- 3. Wõ jitəwo yi nyi ŋuklɛn alo esha ci yi a le nkə nə wo: nɛnɛke yi wo do a nyi kuku le eta nə wo nɛ.

Akpa 17

- 1. Ame deka kpaŋ yɔ a, alo e le egbɛbɔbəmɛ yɔ ɔ, e do acɛ do eyi ntə nuji.
- 2. Ace de kpokpwi de do a xɔ ameŋutənu leshi ko akpasensen.

Akpa 18

Amede kpokpwi do ace a vo le enu ci yi druii le eyi tame, ejime ko sènsèn kpaxwe; e senŋu gbé dɔli sènsèn kodo eyi susu lɔ wo, alo a de wo to nɔ eju a jeshi; e sennu like nɔ sensen ko susu lɔwo a dɔn amewo bɔ do eyi deki ŋu sɔ to nukɔyiyi le enukplankplan enuwawa, kodo sensen alo sensenwanawo plenu nu.

Akpa 19

Agbetə qekpokpwi qo ace a vo le eyi susu alo eyi tamebubume; e qo ace a vo a nu enyə ci yi le susume ni nə eju a se; e qo ace a ji gənme nə enuwo ko enyəwo, a to eməwo keŋukeŋu ji a drá wo nə xìxè kòŋune alo ejuwo kpu a se; enuqe kpokpwi qe qo a doŋuklen alo vənvən ni.

Akpa 20

- 1. Agbetə dekpokpwi do ace a vo le bəbəwawa kodo egbe ci yi gbe ahwawawanyəwo gbə.
- 2. Wo de do a so eganwuame a so lon ame do ehabobodeme.

Akpa 21

1. Amede kpokpwi do a sə eyi fə cute a kpankən le eyi ju ŋukəyiyi wanawo me, alo a nagbe nə amebu a we.

- 2. Sə to edəwa gəmɛ ə, amɛwo pleŋ do a kpɔ texwe gbeswegbeswe.
- 3. Ejukənwo drodro ə, eyi a nyi esha le ŋukə nə ejuwomɛcɛkpakpa. Eyi ji yi wo do a zən nə nə akədadawo do jəjwɛ ji gamɛgamɛ.

Akpa 22

Amedekpokpwi le egbeme do a vo faa a kpɔ nyɔna sɔso alɔdowome, alɔdo hɔnwo a na yi a kpɔ vivivi le ace ciyi kan dɔkunmɔwo, agbetɔ eŋunuyanya ciwo de do a hwedo ame, yi a na ŋukɔyiyi nɔ amenyinyi le hlɔn hlɔn eju dekadeka ko wowoxlɔwawame. Nenehame hlɔnhlɔn ko exlɔwawa kan dɔkun eju dekadekatɔ.

Akpa 23

- 1. Amede kpokpwi do a wa edo ci yi je kodi le jume, yi a kpo nyona ciwo yi le edo lo wawame.
- 2. Evototo dekpokpwi de do a no ehocucume no edo dekamuwatowo.
- 3. Edəfencu ə, e do a sun edəwatə ko eyi xomuwo, və nə da sunə, wana bu dewo do a le e jume a sə na wo vovo.
- 4. Edəwatə qekpokpwi qegbe a qo edəwatəwobəbə ci yi drwi me a sen ŋu a gbe nə ametafu.

Akpa 24

Edowato dekpokpwi do a dó gbongbon hwenu a so vo, edowagamewo do a nyi dredreme. Le exwekpegbonjwiin eyi towo me o, wo do a cu no efen ni.

Akpa 25

- 1. Amede kpokpwi do a do enu ci yi a sɔ kpɔ eyi ko eyi xomuwoji sɔto lanmesen, enududu, acɔdɔdɔ, xɔmenɔnɔ, dotoxweyiyi ko alɔdoamejudɔwaxu ciwo a na yi wo a vo; wo do a nɔ godu ni le edɔmakpɔwa game, edɔlehwenu, le ekpoxɔme, nyɔxome, neneke le enuwanu ciwo yi de so eyiŋutɔ drodro ŋu wo hwenu.
- 2. Alədu de do a li nə evijitəwo ko wo vi. Evi ci yi asu ko ashi ji ji ko ci yi wo ji le gbanji wo ə, wo sə enu le ejume, yi evototo de de do a nə wo mɛ.

Akpa 26

- 1. Amede kpokpwi do a yi sukulu a xə enunyanya gbaligbali, e glo ka ka can ə, a xə enunyanya gənmetə dandandan. Alənudə kplanxu sukulu wo do a ni nə ame kpu. Sukuluganwo ə, wo do a hun wo nə ame ciwo ŋununyanya je àbà hən me nə.
- 2. Sukulu do a na wo a nyaŋunu sə to agbetəbubu gome. E do a na yi wo a nya be enusəkeame, exləwawa le ejuwo glame akəwo alo sensen wo gblame kodo ejuwokplekplegbe nuwanawo ci wo a na yi vovo a nə gbeme, enu hənwo ə, enu vevi yi wo nyi.
- 3. Kplankplan ciha nume yi qeviwo a xə ə, e qo a nyi wo jitəwo nyə.

Akpa 27

- 1. Agbetəqekpokpwi qo a vo a wa emumumunuwo kodo eyitəwo, akpə jijəle aqaŋuqoqodəwo gbə, keŋu a nə waxu nə ŋukəyiyi səto enudwi kuku gome kodo wanywi ciwo yi a to le me.
- 2. Amedekpokpwi ci yi nyi edədewatə dogbe a hwlen wananywi ciwo yi to le eyi nudwikuku gome, eyi daŋudodowema ko eyi daŋu gome.

Akpa 28

Amedekpokpwi dogbe a byo be hannyahannya ŋugbe no ejume, no wo a zon do ace kodo vovokpokpo ciwo yi zé le gbefandede ceme, soso agbetononome gbe soso ejukonwononome.

Akpa 29

- 1. Amedekpokpwi do a wa edo no eyiju cime yi eyi nonome alo eyigbetonyinyime a to le, le vovokpokpo kodo ŋukoyiyi adodwi gome.
- 2. Le eyice kodo eyivovokpəkpəzanzanme ə, ese dowo yi a gbe enyə nə ame nə wo a sə jeshi amebucewo kodo eyi vovokpəkpəwo gbəhwe a sə kpə emə a dra enu do le wana gome, le hannyahannya ma do dó acekpakpame kodo vovo gbaja le eju ci yi ya nə eyidekishi.
- 3. Tretregbedi, wo de do egbe a zən acɛ cɛwo kodo vovokpəkpə cɛwo to amɛbudewo ciwo de nyi afədoxuwo nə DEKAWAWAGBE EJUKƏNWOTƏ.

Akpa 30

Ejudekpokpwi, ehabəbədekpokpwi, amedekpokpwi de do egbe a sə Egbe fandede ce a sə wa enubadade alo a sə wa kanlındəde shigbe a sə gbe be agbetəwo da zan ace ko vovokpəkpə ciwo vi ze le wemaceme.